

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ ЯК ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Невід'ємною частиною життя кожної працездатної людини є робота. Незалежно від її змісту, рівня вимог, що пред'являються працівникові, ступеня складності і відповідальності, кваліфікованості, вона визначає весь життєвий уклад, систему суб'єктивних цінностей, найближчі і більш віддалені перспективи індивіда. Робота також задає певний соціальний фон життя людей. Більших об'ємів набирає розпад економічних зв'язків між підприємствами, зростання безробіття серед дипломованих фахівців і спеціалістів, зниження рівня життя ставлять перед більшістю працездатного населення проблему пошуку роботи, що дозволяє зберегти колишнє матеріальне становище, професійний і соціальний статус. Збільшується кількість людей, які хочуть мати додаткову роботу. Молоді люди, які ще не мають професії, також повинні вирішувати питання про вибір життєвого шляху, придбання спеціальності, пошуку засобів для існування.

На сьогоднішній день в Україні не спостерігається чіткої державної стратегії відносно забезпечення зайнятості молоді, відсутність досконалої законодавчої бази, а також немає необхідних механізмів стимулювання роботодавців до працевлаштування молоді, якість послуг у сфері освіти з підготовки молодих спеціалістів не відповідає реальним проблемам економіки країни. Саме тому працевлаштування молоді вважається однією з найбільш актуальних соціально-економічних проблем.

Метою дослідження є виявлення стану і причин безробіття молоді в Україні, а також пропозиції стосовно шляхів вирішення поставленої проблеми.

Дослідженням питань у сфері безробіття та працевлаштування молоді займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Д. Богиня, О. Грішнова, Л. Білик, Г. Теренс, Л. Польовий, А. Оукен, В. Пиц, Дж. М. Кейнс, А. Маршалл, В.В. Адамчук, Б.М. Генкін, І.М. Чистяков, Д. Акімов, А.О. Вольська, М.І. Долішній, Л.М. Колишня, О. Пазюк, О. Пономарьова, Т.М. Соколова, В. Юрчишин, Г.В. Левчук та інші.

Головною проблемою при працевлаштуванні молодого спеціаліста є пошук роботи за фахом. Але більшість підприємств беруть на роботу найбільш успішних випускників вищих начальних закладів і оцінюють рівень знань, отриманих молодим фахівцем. Деякі роботодавці бачать перевагу прийому на роботу молодих спеціалістів в економії фінансових коштів на оплату роботи працівників. Багато роботодавців шукають молодих спеціалістів з хорошими твердими знаннями теорії, бо вважають, що практичний досвід краще за все отримувати на тому підприємстві, на якому фахівець буде працювати. Тому виникає проблема підвищення ефективності методів розвитку кар'єри випускників різних навчальних закладів.

Економічна криза в Україні дуже негативно позначається на зайнятості в країні. Міністерство соціальної політики України наприкінці 2015 року заявило, що рівень безробіття досяг максимуму за всю історію незалежної України. Особливу тривогу у фахівців викликає той факт, що в Україні триває зниження попиту на робочу силу. Станом на 2015 рік, за даними державної служби статистики, на одне вільне робоче місце претендує 19 безробітних [2]. Так ще у 2015 році рівень безробіття в Україні становив 9,5%, а вже у 2016 році цей показник збільшився і становив на І квартал 10,3%, а на II квартал показник трохи зменшився і становив 9,8% [1].

Аналізуючи молодіжне безробіття на I півріччя 2015 р. рівень зайнятості від 15 до 24 років становив 28,1%, від 25 до 29 років цей показник становив 71,7%, а вже у I півріччі 2016 р. ці показники у порівнянні з минулим періодом зменшилися і становили від 15 до 24 років 27,1%, від 25 до 29 років показник становив 69,2% [2]. Найвищий рівень безробіття спостерігався серед молоді віком від 15 до 24 років.

Молодь і в тому числі безробітна молодь має, в основному, досить високий рівень освіти: 82,6 % безробітних мають або вищу освіту, яка становить (45,1 %) або професійно-технічну - (37,5 %), тоді як лише 17,4 % мають повну середню освіту та нижче. Порівняння цих показників у 2015 році за аналогічними показниками 2013 року свідчить про зростання серед безробітних частки осіб як з вищою, так і з професійно-технічною освітою. Так у 2013 році відповідні показники дорівнювали 43,6% та 33,2 % [3].

Зазвичай при пошуку роботи молодь звертається до своїх родичів, друзів чи знайомих (69,7 %). Зі значними відривом від допомоги друзів та родичів обирають: розміщення оголошень у мережі Інтернет (37,0 %), безпосередній контакт з представниками підприємств та організацій (33,1 %) та відповідь на

оголошення про прийом на роботу у мережі Інтернет (26,7 %). До послуг Державної служби зайнятості зверталось близько чверті (26,9 %) молодих безробітних [3].

Також безробітній молоді було запропоновано визначити той мінімальний поріг заробітної плати, тобто резервної, нижче якого вони б не наважилися прийняти пропозицію на роботу. Дослідження показують, що така резервна заробітна плата, яку хотіли б отримати молоді безробітні є доволі низькою. В основному така зарплата була меншою, ніж середня заробітна плата взагалі по Україні.

Тільки високотехнологічні галузі можуть похвалитися наявністю вільних робочих місць. Насамперед, існує потреба у фахівцях в сфері ІТ, де налічується найбільша кількість вакансій. Крім того, існує також потреба в низько кваліфікованих й некваліфікованих працівниках, але така праця дуже низько оплачується. У той же час, інженери, вчителі та лікарі зараз підлягають під масове скорочення.

Сьогодні, на посилення напруги на українському молодіжному ринку праці вплинули такі фактори, як криза в економіці, демографічний фактор, ліквідація робочих місць з менш жорсткими умовами та створення нових, які характеризуються більш жорсткими вимогами найму, перехід підприємств у руки приватних власників, а також на рівень безробіття молоді впливає доволі важка і напружена ситуація на сході країни, а саме втрата територій, на яких знаходився промисловий потенціал України. Фінансова криза, яка з часом перетворилася у соціально-економічну кризу, призвела до різкого зростання безробіття серед молоді і збільшила недовіру молодих людей до інститутів, урядів та корпорацій. Але разом з тим потрібно визнати, що політика державної влади є недостатньо впливовою, зокрема, в сфері зайнятості, оскільки, уряд не проводить тут активну політику.

Таким чином, впровадження ринкових механізмів господарювання вимагає від держави, а також від регіональних органів управління вчасної розробки та реалізації соціальних гарантій у сфері зайнятості населення працездатного віку. Тим більше, якщо звернути увагу на той факт, що велика частка населення зараз перебуває в умовах вимушеної неповної зайнятості. Саме тому впровадження ринкових реформ повинно бути чітко узгоджене між державними та місцевими органами влади з розробки запобіжних заходів стосовно зайнятості населення. З метою створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації молоді України, у вересні 2015 року Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки. Ця концепція передбачає оновлення механізму державної підтримки молоді на етапі освіти та ринку праці [3].

Оскільки однією з головних причин безробіття є незбалансованість попиту і пропозиції робочої сили на ринку праці, саме тому потрібно втілювати в життя активну політику, яка повинна складатися із заходів, які мають бути спрямовані насамперед на збільшення попиту на робочу силу з боку як держави, так і з боку приватного сектора економіки; підвищення конкурентоспроможності і забезпечення відповідності робочої сили і робочих місць; оптимізація процесу працевлаштування. У сучасних умовах необхідно активізувати процеси підтримки ініціатив з боку молоді, які торкаються професійної підготовки та працевлаштування, а також заохочення її до активного пошуку роботи й отримання такої спеціальності, яка користується попитом на ринку праці. Для цього дуже важливим є надання повної інформації стосовно перспектив професійного зростання молодих спеціалістів і фахівців.

Отже, необхідним є створення таких умови, завдяки яким молоді люди будуть зацікавлені в різноманітних регламентованих (легальних) видах діяльності, сприяти відродженню орієнтацій до праці, які є дуже важливими і головними засобами досягнення різноманітних поставлених цілей, а також виконують регулюючу функцію соціальної поведінки індивіда. Засоби масової інформації, різні молодіжні організації повинні психологічно підготувати молодь щодо розуміння нею тієї ролі, яку вона може відігравати взагалі в розвитку нашої країни, змінити ставлення серед молодих людей щодо поширених форм і видів діяльності, що є непостійними й неперспективними за тих умов, де функціонує розвинуте ринкове середовище.

Список літератури:

1. Рівень безробіття в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/people/unemploy.php>
2. Економічна активність населення України 2015 р. Статистичний збірник. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Перехід на ринок праці молоді України: результати міжнародного дослідження «School-to-work transition surveys» в Україні у 2013 та 2015 роках. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.idss.org.ua/monografii/2016_Zvit_rynok_pratsi.pdf